

TDK yayınları da e-kitap olacak

Kamu ve özel sektördeki bilgi işlem merkezlerini (BİM) tanıttığımız sayfalarımızda bu ay, Türk Dil Kurumu (TDK) Bilgi İşlem Merkezi'ne yer veriyoruz. TDK Bilgi İşlem Merkezi'nin (BİM) yürüttüğü BT projeleri hakkında BİM yöneticisi İbrahim Kanoğlu bilgi verdi. Yaklaşık yirmi yıllık bir geçmişi olmasına rağmen henüz yasal olarak oluşturulmayan bir birim olan BİM'e altmış kullanıcı bağlı.

"Kâşgarlı Mahmud ve Divanü Lugati't-Türk Ağ Sayfası" gibi kaynak eserlerin tam metinlerini sanal ortamda kullanıma sunan TDK BİM, 13 Ekim 2011'de Atatürk'ün eseri Nutuk'u da sanal ortamda dizin yazılımı ile kullanıcıların erişimine açtı. TDK Kitaplığı'nda bulunan el yazması eserler, veri tabanına aktarılırken katalog taraması da İnternet'ten yapılabiliyor. Sanal Mağaza hizmetine başlayan TDK yayınlarını İnternet'ten satıyor.

Bugün sayısı on üçü bulan sözlükleriyle dilimizin altı yüz bini aşkın söz varlığını sanal ortamda kullanıma açarak İnternet'te Türkçe içeriğin artırılmasına da katkı veren TDK, yayımladığı üç ayrı süreli yayındaki yaklaşık otuz bin makaleyi tam metin olarak Süreli yayınlar Veri Tabanı'nda herkesin erişimine açtı.

Yakında Nadir Basma Eserler Kitaplığı Veri Tabanı'nı İnternet'te kullanıma açacak olan TDK, kütüphanesindeki değerli eserler ve TDK tarafından yayımlanan tüm kitaplara kolay ulaşımı hedefliyor. Bu arada halen süren TDK yayınlarının e-kitap olarak hazırlanıp sunulması çalışması bittiğinde TDK yayınları e-kitap olarak çok ucuza satın alınıp her yerde okunabilecek.

1932

"Nutuk"u kullanıcıların erişimine açan, sanal mağaza hizmetiyle yayınlarını İnternet'ten satan TDK, yayınlarını e-kitap olarak hazırlayacak. Proje bittiğinde TDK yayınları e-kitap olarak çok ucuza satın alınıp her yerde okunabilecek.

Aslıhan Bozkurt

-Türk Dil Kurumu (TDK) Bilgi İşlem Merkezi'nin (BİM) kısa bir tarihini alabilir miyiz? Merkez ne zaman kuruldu, bugüne kadar ne gibi yapısal gelişme ve değişiklikler yaşadı? Merkezin kurumdaki konumu nedir?

-Türk Dil Kurumu (TDK) Bilgi İşlem Merkezi (BİM), yaklaşık yirmi yıllık bir geçmişi olmasına rağmen henüz yasal olarak oluşturulmuş bir birim değil. 1991 yılında hizmete başlayan merkezin başlangıçta bir "nowell netware" sunucusu, on kişisel bilgisayarı vardı. 1997'de ilk genel ağ (İnternet) bağlantısını TÜBİTAK üzerinden sağlayan TDK'nin bugün 10 Mbit hızında metro ethernet genel ağ bağlantısı var. Halen merkezin on iki sunucusu, bilgi işlem sistemine bağlı altmış kullanıcısı bulunuyor.

-Bilgi İşlem Merkezi'ndeki donanım/ yazılım ve görevli elemanlara ilişkin bilgi verir misiniz? Merkezde kaç kişi görev yapıyor?

-Merkezde, aradan geçen yirmi yıllık zaman süresince bilişim sektöründeki gelişmeler takip edilip uygulamaya konuldu, donanım ve yazılımda teknolojik yeniliklere paralel olarak nitelik ve nicelikte sürekli artışlar oldu. BİM, TDK Başkanına bağlı olarak çalışan sözleşmeli sistem işletmeni ile memur statüsünde görev yapan personelden oluşuyor. Ancak TDK bünyesinde oluşturulan Elektronik Dil Yayımcılığı Çalışma Grubu, Bilim ve

Sanat Terimleri Ana Sözlüğü Çalışma Grubu ile Türk Dünyası Bilgisayar Destekli Dil Bilimi Çalışma Grubu adlarındaki üç farklı çalışma grubundaki yaklaşık otuz bilim insanı TDK'nin sanal ortamdaki sözlüklerini, çeşitli yazılımlarını hazırlayıp bu yazılımların veri tabanını kuruyorlar. Bu çalışma gruplarında hazırlanan sözlük ve diğer yazılımlar, gerek kurum merkezindeki sunucularında gerek İstanbul'daki sunucularında erişime açılıp hizmete sunuluyor.

-BİM olarak TDK'nin yürütmekle yükümlü olduğu çalışmalara nasıl bir katkı veriyorsunuz?

-BİM olarak, TDK'nin, "Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmek" olarak belirlenen amacını gerçekleştirmesinde, teknolojik gelişmelere bağlı olarak sürekli artan bir nitelikte destek hizmeti veriyoruz. İlgili çalışma gruplarında hazırlanan yazılım ve veri tabanlarının ağ sayfalarında hizmete sunulmasında gerekli iş ve işlemleri gerçekleştiriyoruz.

-BİM'in yürüttüğü başlıca BT/e-devlet projeleri nelerdir? TDK'nin "E-devlet" projelerini sıralar mısınız?

-TDK, yukarıda belirtilen amacı doğrultusunda dilimizin söz varlığının sanal ortamda kullanıma sunulmasını hedefliyor. Bu doğrultuda Büyük Türkçe Sözlük, Sesli Türkçe Sözlük, Güncel Türkçe Sözlük, Kişi Adları Sözlüğü, Terim Sözlükleri, Türk Lehçeleri Sözlüğü, Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü, Türkiye Türkçesi Ağzları Sözlüğü, Türkçede Eş ve Yakın Anlamli Kelimeler Sözlüğü, Türkçede Zıt Anlamli Kelimeler Sözlüğü, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü ve Tarama Sözlüğü olmak üzere 13 farklı sözlük kullanıma açıldı.

Halkımızın dilini kullanmakta gösterdiği duyarsızlık sonucunda oluşan bazı yanlış kullanımlar, “Sıkça Yapılan Yanlışlara Doğrular” ve “Sıkça Karıştırılan Sözcükler” uygulamalarıyla düzeltilmeye çalışılıyor. Dilimize yakın zamanda girmiş yabancı kökenli sözlere önerilen Türkçe karşılıklar da “Yabancı Sözlere Karşılıklar” bölümünde gösteriliyor. “Kâşgarlı Mahmud ve Divanü Lügati’t-Türk Ağ Sayfası” gibi sayfalarımızla dilimizin kaynak eserlerinin tam metinleri sanal ortamda kullanıma sunuluyor. Bu çalışmaya, 13 Ekim 2011’de Nutuk metni de eklendi. Yüce Atatürk’ün eseri Nutuk, sanal ortamda izin

yazılımı ile kullanıcıların erişimine açıldı. Bunların yanı sıra TDK Kitaplığı’nda bulunan el yazması eserleri de veri tabanına aktarıldı, TDK Kitaplığı’nın katalog taramasının genel ağ üzerinde yapılabilmesi sağlandı. Yakın zamanda Sanal Mağaza hizmete sokularak, TDK yayınlarının genel ağ üzerinden satışına başlandı.

-Bilgisayar terimlerinin Türkçeleştirilmesi ve bilgisayarda Türkçenin yanlışsız kullanılması çalışmaları ile “Bilgisayar Terimleri Sözlüğü Projesi” hakkında bilgi alabilir miyiz? Bu projenin hedefi neydi, proje kapsamında neler yapıldı, neler yapılacak?

-Bilgi teknolojileri alanında kullanılan dilin ne yazık ki çoğunlukla yabancı kökenli olması dolayısıyla bu alandaki çalışmalara Kurum olarak hemen başlandı ve Türkçe-İngilizce ve İngilizce-Türkçe olmak üzere yaklaşık 10 bin söz varlığına sahip bulunan Bilgisayar Terimleri Karşılıklar Kılavuzu hem kitap olarak hem de sanal ortamda yayımlandı.

- İnternet’te Türkçenin ve Türkçe içeriğin yaygınlaşması için TDK hangi çalışmaları yürütüyor? Söz konusu çalışmalar çerçevesinde bugüne kadar neler gerçekleştirildi? Türkçe içeriğin yaygınlaşması için başka kimlere ne gibi görev ve sorumluluklar düşüyor?

-TDK, bugün sayısı on üçü bulan sözlükleriyle dilimizin altı yüz bini aşkın söz varlığını sanal ortamda kullanıma açarak Genel Ağ’da Türkçe içeriğin artırılması için katkıda bulunuyor.

Kurumunun kuruluşundan bu yana yayımladığı üç ayrı süreli yayındaki yaklaşık otuz bin makale tam metin olarak Süreli yayınlar Veri Tabanı’nda herkesin erişimine açıldı. Böylece Türk dili ile ilgili otuz bin makale, Türkçe içeriğin yaygınlaştırılmasında en büyük katkı olarak sanal ortamda kullanıma sunuldu.

Genel Ağ’da Türkçe içeriğin yaygınlaşması, kamu kurum ve kuruluşlarıyla kişilerin özel sayfalarını Türkçe olarak yayımlamalarıyla mümkün olur.

- El Yazması Eserleri Kitaplığı Veri Tabanı hakkında bilgi verir misiniz? Sistemi oluşturma çalışmaları ne zaman başladı? Hangi uygulamalar geliştirildi? Bu kapsamda neler yapıldı? Halen sistemi kimler, nasıl kullanıyor?

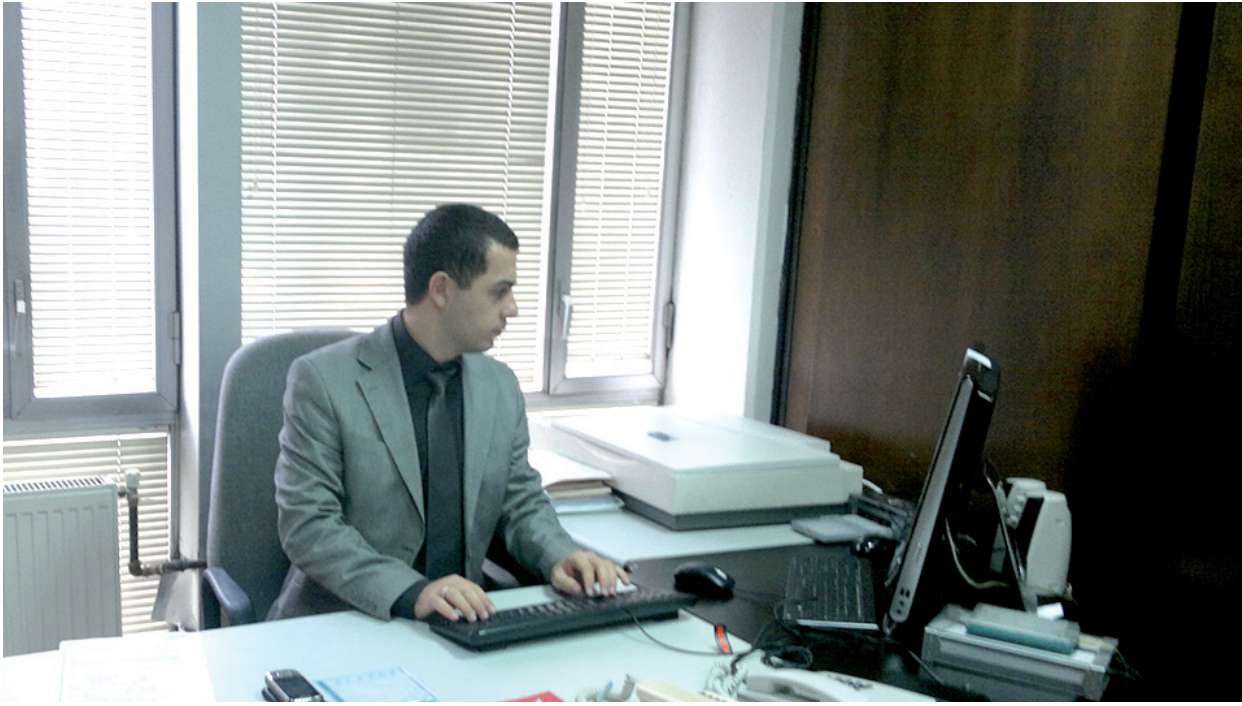
-Türkçenin beslendiği kaynakları, Türkçenin en güzel örneklerinin verildiği edebî ürünleri, Türk diliyle ilgili araştırma eserlerini toplayarak bir uzmanlık kütüphanesi kuran TDK, satın alma, bağış, açık artırma yoluyla raflarını yazmalarla, nadir basma eserlerle zenginleştiriyor. Bu eserler bir yandan TDK’nin yürüttüğü bilimsel araştırmalara konu ve malzeme olarak işlenirken bir yandan da araştırmacıların yararlanmasına sunuluyor. Kuruluşundan bu yana araştırmacıların kütüphaneye gelerek yararlandığı, daha sonra posta yoluyla mikrofilmelerini veya tıpkıçekimlerini edindiği yazma eserler artık tam metin olarak sayısal ve sanal ortama aktarılmış durumda. TDK Kütüphanesi’ndeki yazma eserler, 12 Temmuz 2011’den itibaren

sanal ortamda araştırmacıların hizmetindedir. Görüntülerin satın alınması, üyelerimizin anlaşmalı banka tarafından sağlanan sanal pos hizmeti ile kontör yüklemeleri şartı ile gerçekleştirilebiliyor.

- TDK yayınları artık sanal mağazada projesi ne zaman başladı ve şu andaki durumlarına ilişkin bilgi alabilir miyiz? Proje için hangi uygulamalar geliştirildi? Projenin hedefi neydi, hedefler yakalandı mı?

-Eylül 2011 tarihinde sanal mağazamız açıldı ve yayınlarımız Genel Ağ sayfamız üzerinden de satışa sunuldu. Sayfa üzerinde yayımla ilgili bilgiler verildiği gibi yazar listesi ve yazarların Kurumda yayımlanan tüm kitaplarının listesi kullanıcılara bildiriliyor. Ankara dışındaki illerde yayınlarımız dağıtımcılarımız aracılığıyla kitapçılarda satılmaktaydı. Ancak hem sayısı bini aşan kitaplarımızın tamamı kitapçılarda bulunmuyor hem de bulunan kitapların da sayıları çok az oluyordu. Dolayısıyla her isteyen her kitabımıza ulaşamamaktaydı. Bu çalışmayla bu sorun giderilmek istendi ve hedefe ulaşıldı.

- TDK BİM'in önümüzdeki dönemde gündeme getireceği, uygulamaya koyacağı yeni BİT projeleri var mı? Bunlar nelerdir ve söz konusu projelerle ne hedefleniyor?

-Yakın bir zamanda El Yazması Eserleri Kitaplığı Veri Tabanı gibi Nadir Basma Eserler Kitaplığı Veri Tabanı ile Türk Dil Kurumu'nun tüm yayınları da Genel Ağ sayfamızda kullanıma açılacak.

Kütüphanemizde Türk diliyle ilgili bulunan değerli eserlere ve TDK tarafından yayımlanan tüm kitaplara ulaşımın kolay sağlanmasını hedefliyoruz.

Yayınlarımızın e-kitap olarak hazırlanması ve sunulması çalışması da sürdürülüyor. Birkaç ay sonra TDK yayınlarını e-kitap olarak çok ucuza satın almak ve e-okuyucular aracılığıyla her yerde okumak mümkün olabilecek.
- TDK'nin Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşüm sürecindeki rolü nedir? Kurumun rolünü yerine getirmesinin önünde engeller var mı? Bu engellerin kalkması için neler yapılmalı?

-Dilin toplum düzeni ve ülke kalkınması bakımından büyük önemi var. Ülkemizde bilgi toplumuna dönüşümün başarılı olabilmesi iyi bir ana dil bilincinin ve kullanımının sağlanmasıyla gerçekleşebilir.

TDK, yaptığı bilimsel ve sosyal etkinliklerle dilimiz üzerinde yeni araştırmaların yapılmasına ön ayak olmanın yanı sıra ana dili bilincinin oluşturulmasını ve dilimizin en doğru, en güzel biçimde kullanılmasını sağlamayı amaçlıyor. Bu amaca yönelik çalışmalar önünde herhangi bir engel bulunmuyor.

**“TÜRK” demek
“DİL” demektir..
Kemal ATATÜRK**

